

Загальна мета соціальних мереж – поширення інформації. Ця мета повністю відповідає інтересам поліції, оскільки допомагає прискорювати й розширювати традиційні можливості поліцейського інформаційного оповіщення. Наприклад, поліція може повідомляти громадян у режимі реального часу про нещодавні злочини, дорожні події, пропажу людей, викрадення транспортних засобів, про підозрюваних або арештованих осіб. Ці повідомлення можуть бути пов'язані із проханнями про допомогу, що виходять від самого населення. Як показує досвід таких європейських країн, як Бельгія, Голландія, Німеччина, Угорщина, часто такі повідомлення в соціальних мережах, подані самою поліцією, дають позитивні результати [3].

Інформаційне використання соціальних мереж дає такі плюси, як можливість прямої участі суспільства в охороні правопорядку й наявність зворотного зв'язку між суспільством і поліцією. Забезпечення концепції правоохорони громади з використанням соціальних інтернет-мереж дозволяє підрозділам поліції взаємодіяти з населенням на все більш локальному (місцевому) і особистісному рівні. Наприклад, британські й голландські співробітники поліції використовують Twitter для реагування на індивідуальні запити громадян і для безперервного інформаційного обслуговування населення в особі користувачів Інтернету. У низці інших країн офіцери поліції відкривають свої «офіси» у віртуальному просторі й, таким чином, стають особистими контактерами для користувачів Інтернет, як у реальному, так і у віртуальному світі [4].

Twitter чи Facebook чітко демонструють: якщо поліція залишає десь вільне місце, то його заповнять інші. Також зрозуміло, що використання соціальних засобів інформації буде тільки зростати. І якщо поліцейські підрозділи прагнуть мати справу із цим явищем, то їхнє значення в соціальних подіях і сильний голос у популярних громадських обговореннях у соціальних мережах не повинні бути недооцінені.

Поліцейські країн Євросоюзу справедливо вважають, що використання інтернет-простору збільшує прозорість правоохоронної діяльності й позитивно впливає на її сприйняття, що в сукупності поліпшує відносини поліції з населенням [5].

Вітчизняні правоохоронні органи поступово збільшують свою присутність у інтернет просторі. Однак, на жаль, це має односторонній характер (видання інформаційних повідомлень), залишаючи поза увагою можливості інтерактивної співпраці за населенням за допомогою можливостей соціальних мереж.

Список бібліографічних посилань

1. Гавловський В. Д. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2012. № 2 (28). С. 271–282.
2. Guide to Identity Security: Crush Hackers, Scammers & Thieves. URL: <https://www.identitysecurity.com/2017-guide-identity-security-crush-hackers-scammers-thieves/> (дата звернення: 21.03.2019).
3. Fehervary J. Editorial: Research and Science in CEPOF – A Personal Retrospect. *European Police Science and Research Bulletin*. 2011. Iss. 5.
4. Киселев А. К. О полицейском влиянии на общественное сознание в странах Европейского сообщества. *Административное право и процесс*. 2012. № 6. С. 52–54.
5. European Crime Prevention Network. URL: <http://www.eucpn.org/work> (дата звернення: 23.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 343.13

ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА ЗАГУМЕННА,

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

 <https://orcid.org/0000-0003-0617-8363>

ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

В Україні забезпечення прав дитини визнано на державному рівні стратегічним загальнонаціональним пріоритетом, досягнення якого має відбуватись у системному поєднанні різних напрямків діяльності держави, які стосуються безпосередньо реалізації соціальних, освітніх програм, створення фінансово-економічного підґрунтя їх здійснення [1].

Пріоритетною метою системи ювенальної юстиції, яку задекларовано в усіх відповідних міжнародних положеннях щодо захисту прав людини, є реабілітація та соціальна реінтеграція дитини. Серед міжнародних стандартів системи ювенальної юстиції основоположне місце посідає Конвенція ООН Про права дитини, яка проголошує: «Держави-сторони визнають право кожної дитини, яка, вважається, порушила кримінальне законодавство, обвинувачується або визнається винною в його порушенні, на таке поводження, що сприяє розвиткові у дитини почуття гідності та значущості, зміцнює в ній повагу до прав людини й основних свобод інших та при якому беруться до уваги вік дитини і бажання сприяти її реінтеграції та виконання дитиною корисної ролі в суспільстві». Згідно з Мінімальними стандартними правилами ООН щодо відправлення правосуддя стосовно неповнолітніх, ухваленими резолюцією ГА ООН № 40/33 від 29.11.1985 р., система ювенальної юстиції має на меті забезпечення благополуччя неповнолітнього і того, щоб будь-які заходи впливу на неповнолітніх правопорушників завжди відповідали як особливостям особистості правопорушника, так і обставинам правопорушення [2; 3]. Цей документ виокремлює два головні і найважливіші завдання ювенальної юстиції:

- 1) забезпечення благополуччя неповнолітнього;
- 2) розгляд справи неповнолітніх спеціальними сімейними судами чи адміністративними органами і, за можливістю, уникнення застосування виключно каральних санкцій.

В основу ювенальної юстиції зарубіжних держав покладена доктрина «*parens patrie*», яка передбачає, що держава веде себе як піклувальник або відповідальна особа за неповнолітнього і забезпечує його від небезпечної поведінки і шкідливого оточення [4, с. 74].

У світі сформувалося дві основні моделі ювенальної юстиції: автономна і загальна. Автономна модель передбачає існування ювенального суду як окремої інституції, а загальна модель передбачає розгляд справ про неповнолітніх суддями судів загальної юрисдикції. На перших етапах існування автономна модель ювенального суду формувалася в США, Канаді, Англії, Бельгії, Франції, Греції, Голландії, Росії, Польщі, Угорщині, Єгипті, Японії (варіант), Австралії, Новій Зеландії (варіант), кантонах французької Швейцарії. В свою чергу, у Німеччині, Австрії, Іспанії, Португалії, кантонах німецької Швейцарії функції ювенальної юстиції виконувалися судами у справах неповнолітніх, що висунуло на перший план їх діяльності завдання судового захисту прав неповнолітніх. У другій половині ХХ століття у багатьох державах світу сформувалося сучасне законодавство про ювенальну юстицію: у США такою основою є «Закон про ювенальну юстицію та запобігання правопорушенням неповнолітніх» 1974 року, у Польщі – Закон «Про процедуру розгляду справ неповнолітніх» 1982 року, у Канаді – Закон «Про кримінальну юстицію щодо неповнолітніх» 2003 року [5, с. 147].

Основні повноваження із забезпечення прав дитини в США беруть на себе органи поліції. В усіх штатах США будь-яка особа має право повідомити поліцію про свої підозри стосовно поганого поводження з дітьми, а на рівні 18-ти штатів це є громадянським обов'язком особи. Поліція оперативно реагує на усунення безпосередньої фізичної і психічної небезпеки для дітей. Якщо буде встановлено, що безпосередня загроза фізичній безпеці і правам дитини відсутня, за справу береться особливий орган – орган з питань захисту прав дітей Служба захисту дітей («*Child Protective Services*»). Ця інституція веде нагляд за тим, щоб батьки не порушували права дітей, і рекомендує суду позбавити у передбачених законом випадках, батьків батьківських прав. У якості адміністративно-попереджувального заходу служба уповноважена у примусовому порядку ізолювати дитину від сім'ї і розташувати її у дитячому будинку або у родинах родичів [6]. Разом із тим, слід зазначити, що ставлення американської громадськості до Служби у справах дітей є неоднозначним. На тлі жвавої підтримки діяльності служби населенням певна частина суспільства вважає її діяльність упередженою і такою, що порушує права батьків на виховання дитини. У результаті цього на території США наразі сформувалися цілі громадські рухи, що виступають за заборону діяльності Служби захисту дітей. У порівнянні з іншими державами світу, США витрачають найбільше коштів на забезпечення прав дитини.

Сьогодні інститути ювенальної юстиції функціонують більше ніж у 60 країнах світу. Зарубіжна практика функціонування ювенальної юстиції доводить, що як самостійний напрям державного адміністрування прав дитини, ювенальна юстиція себе цілком виправдовує. Щодо України, то слід відзначити триваючу вже багато років дискусію стосовно доцільності заснування інститутів ювенальної юстиції. Прибічники створення національної моделі ювенальної юстиції вважають, що відповідні інституції стануть надійною гарантією забезпечення прав дітей і захисту дитинства, а їх опоненти відстоюють тезу про те, що ювенальна юстиція стане чинником дестабілізації патріархальних традицій української родини і створить загрози для порушення

прав і свобод людини і, зокрема, дитини. З урахуванням того, що, за підрахунками спеціалістів, кожні п'ять років в Україні засуджується близько 100 тисяч дітей, це питання буде набувати актуальності і в подальшому [7].

Список бібліографічних посилань

1. Гурева Ю. Ювенальна юстиція. Перспективи введення в Україні // Науковий блог. Національний університет «Острозька академія»: сайт. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2012/yuvenalna-yustytysiya-perespektivu-vvedennya-v-ukrajini/> (дата звернення: 18.03.2019).

2. Конвенція про права дитини: від 20.11.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 18.03.2019).

3. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): від 29.11.1985 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211 (дата звернення: 18.03.2019).

4. Навроцький О. О. Ювенальна юстиція в системі чинників забезпечення безпеки, прав і свобод дітей: зарубіжний досвід // Сучасна міжнародна безпека: виклики глобалізації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 берез. 2018 р.). Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2018. С. 73–75.

5. Опацький Р. М. Зарубіжний досвід впровадження ювенальної юстиції. *Юридична наука*. 2012. № 2. С. 146–152.

6. Foster Child Bill of Rights // The Official Website of the Executive Office of Health and Human Services (EONHS). URL: <https://www.mass.gov/foster-care> (дата звернення: 18.03.2019).

7. Лазебний Л. Ювенальна юстиція в Україні – за і проти. *Адвокат*. 2013. № 3. С. 3–5.

Одержано 26.03.2019

УДК 351.74:342.72/.73(477)

АРТЕМ ГЕННАДІЙОВИЧ ІВАНОВ,

*доцент кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ВІДПОВІДНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПРИНЦИПАМ КОДЕКСУ ПОВЕДІНКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ З ПІДТРИМАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ

Повага до особи, охорона її законних прав та інтересів є обов'язком усіх державних органів, громадських організацій і службових осіб. Відповідно до ч.2 ст.3 Конституції України, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Цей обов'язок рівною мірою стосується і діяльності національної поліції щодо забезпечення реалізації прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в Україні [1].

Працівники органів правопорядку в різних ситуаціях, пов'язаних з попередженням, припиненням та розкриттям злочинів та інших правопорушень, затриманням правопорушників, їх триманням під вартою та виконанням покарань (адміністративного стягнення), зобов'язані поважати гідність особи, гуманно до неї ставитись, не допускати будь-яких катувань та ін. [4].

Згідно ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію», Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Стаття 2 Закону ставить перед органами Національної поліції завдання щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності та надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Окрім цього, стаття 7 Закону відносить необхідність дотримання прав і свобод людини до принципів, на основі яких органи Національної поліції здійснюють свою діяльність [2].

Таким чином, захист прав, свобод та законних інтересів людини є одним з основоположних аспектів діяльності органів правопорядку в Україні, про що свідчать положення Конституції та законів України. Виконання відповідних завдань із забезпечення реалізації прав людини відповідно до чинного законодавства залежить не тільки від високої професійної правосвідомості та правової культури працівника поліції, а й від рівня законодавчого та матеріально-технічного забезпечення їх діяльності [4].